

Hørdum Bibliotek

Af Johs. Olesen

Fra gammel tid har der været et bibliotek på Hørdum skole.

Den daværende afholdsagitor og førstelærer Chr. Larsen var bibliotekar. Med i bestyrelsen var desuden gdr. Niels Sodborg Eriksen og apotekeren i Koldby. Desværre er forhandlingsprotokollen blevet væk.

Under anden verdenskrig og lidt senere var der en læserkreds i Hørdum, som blev ledet af manufakturhandler Jens Kirk. Biblioteket bestod for det meste af bøger fra Lohses og De unges forlag, som Jens Kirk selv forhandlede. Bøgerne blev skiftet hver Fjortende dag og den sidste beholdt herefter bogen som sin ejendom.

Sidst i 1940'erne blev der oprettet flere sognebiblioteker på landet og flere borgere i Hørdum sogn blev enige om at indrykke en annonce i Folkebladet i håb om at få oprettet et bibliotek i Hørdum.

Der var på det tidspunkt allerede oprettet et bibliotek i Skyum sogn.

Mødet om oprettelsen af et bibliotek blev holdt i Hørdum skole d. 10. september 1952. Der mødte 35 interesserede og overbibliotekar Grønkjær fra Thisted var til stede og fortalte om fremgangsmåden ved at oprette et sognebibliotek. Lige fra begyndelsen var der stor stemning for at begynde på oprettelsen straks. Der blev nedsat et udvalg på 16 medlemmer til at foretage en indsamling i sognet.

Udvalget bestod af postbud Viktor Andersen, Formanden for Hørdum Husmandsforening Aksel Baltsen, smedesvend Svend Bollesen, fru mejeribestyrer Marie Rysgaard Jensen, hmd. Niels Kanstrup, sadelmager Frederik Pedersen, kioskejer fru Maja Reenberg, arbejdsmand Gerhardt Skaarup, kommis Ernfred Østergaard, samt den kendte Jens Chr. Jensen i "Vestervang".

Der udsendtes en tryksag til samtlige beboere i Hørdum sogn, om at støtte biblioteket med et beløb straks, samt et beløb hvert år i fem år. Staten ville så yde et tilskud på 78 % af det stedlige tilskud på betingelse af at man købte et startbibliotek på 200 bind, som kostede 2680 kr.

Alle udlån skulle være gratis og være til oplysning og underholdning for alle fra 14 til 70 år.

Onsdag d. 17. september samledes udvalget i Hørdum skole, hvor man tilrettelagde den

indsamling der skulle foregå lørdag d. 20. september. Tryksagen skulle sendes ud om fredagen.

Der var dog flere end udvalget der forestod indsamlingen. De største bidrag fik jeg i Koldby hos lægen og apotekeren der hver gav 50 kr.

Indsamlingen gav 1650 ved starten og ca. 900 kr. hvert år i 5 år.

Torsdag d. 9. oktober indbød udvalget til en stiftende generalforsamling i Hørdum skole. Bibliotekets vedtægter blev vedtaget og der valgtes 2 medlemmer til bestyrelsen, nemlig Viktor Andersen og Johs. Olesen. Der blev straks sendt en skrivelse til sognerådet om tilskud til at oprette biblioteket, samt tilladelse til at benytte et lille lokale i skolen, tillige skulle sognerådet vælge 2 medlemmer til bestyrelsen.

Den 14. oktober vedtog Skyum, Hørdum sogneråd at yde 1500 kr. til starten af biblioteket, samtidig valgtes vognmand Johs. Krogh og gdr. Jens Kvejborg, Fuglhøjgård til medlemmer af bestyrelsen. Torsdag d. 23. okt. samledes bestyrelsen i Hørdum skole. Her valgtes til formand postbud Viktor Andersen, som udlært mejerist valgtes Niels Kanstrup Sørensen til kasserer, bibliotekar blev førstelærer Svend Hertz til bogudvalget valgtes Viktor Andersen og Johs. Olesen.

Resterne af det tidligere biblioteks bøger, som fandtes på skolen, blev sendt til Thisted bibliotek for at blive gennemgået, samtidig bestiltes reoler hos snedker Fink i Hørdum.

Onsdag d. 5 novb. tog bogudvalget og bibliotekaren til Thisted for sammen med overbibliotekar Grønkjær at foretage bogindkøb, og efter gennemgang af kataloger og anmeldelser blev der købt bøger i Buchholz boghandel. Det var selvfølgelig mest overbibliotekaren som bestemte, da vi andre var nybegyndere i faget, men jeg erindrer især en bog som han sprang over: Jeg spurgte hvad den havde forsyndet sig med? Nå sagde han den kan vi også godt tage. Det var Erik Rostbøls bog: "Og hanen galer anden gang". Det er nu over 30 år siden jeg læste den og noget husker jeg endnu f.eks. gentager hovedpersonen i bogen et par gange: Hvis ikke et menneske har været med Jesus i Getsemane, oplever han aldrig påskemorgen.

Startbiblioteket blev afsendt fra København

og leveret gennem boghandleren.

Den 1. januar 1953 åbnede Hørdum bibliotek, udlånstiden var mandage 16 - 19 og torsdage 19 - 20. Der var ingen læsestue, men kun et lille værelse på cirka 15 kvm., som Svend Hertz og hans kone passede med stor omhu.

Viktor Andersen og Johs. Olesen genvalgtes ved årets generalforsamling i samtlige år biblioteket eksisterede i Hørdum.

Niels Kanstrup deltog kun i en periode i bestyrelsen og udtrådte herefter efter eget ønske. Kommis Ernfred Østergaard efterfulgte ham, men forlod egnen efter kort tid. Derefter kom skrædder A. Madsen i bestyrelsen og overtog regnskabsførerposten.

Flere gange om året var der bogudvalgsmøde, man fik en kasse bøger hjem fra boghandleren til gennemsyn hvoraf vi købte en del. En del bøger blev købt antikvarisk efter kataloger og anmeldelser.

Efterhånden var der 112 voksne og 90 børn som lånere, der var 3400 bind. Ligeså var der en livlig debat om købet af bøger. Alfred Madsen så gerne at der kom flere kriminalromaner og mere hårde bøger. Viktor Andersen læste næsten aldrig bøger (det gjorde hans kone derimod), men havde jeg sagt god for en bog var svaret altid: så tager vi den, det blev sagt så bestemt at der ikke var mere diskussion om dette.

Bestyrelsen krævede de første 5 år de frivillige bidrag ind og ansøgte kommune og amt om tilskud. Ved bibliotekarens bortrejse i januar 1958 blev bøgerne talt op og førstelærer Mogens Hansen blev antaget som ny bibliotekar, men Mogens Hansen rejste allerede samme år til en ny stilling, nu antoges førstelærer Søren Vase som ny bibliotekar, men det blev hans dygtige kone som udførte det meste arbejde, da Søren Vase var meget optaget af jagt, tillige var han en dygtig biolog, dog ville fru Vase ikke have at han kogte ilderhoveder i kælderens mere, da det lugtede helt op i lejligheden.

I 1958 blev der købt en del bøger igennem boghandelen, samt enkelte fra Lohses og de Unges forlag, ligesom en del bøger fra Studenternes antikvariat i Aarhus. Ved en aftentur til biblioteket i Thisted blev det bestemt at en bogbus skulle komme på besøg 2 gange om året, idet bogudlånet på dette tidspunkt var dalende.

Hvert år ansøgte kommunen om tilskud til biblioteket, men da der var skolestrid i kommunen ville sognerådet have en ny overbygning i

Koldby og skolekommissionen ønskede denne i Hørdum. Resultatet blev at kommunalrådet nægtede at yde sit tilskud, hvorefter Viktor Andersen afgik som formand og Johs. Olesen blev valgt, herefter kunne det sædvanlige tilskud på 1000 kr. igen bevilges. Lærer Frk. Pedersen afløste Søren Vase, der var udnævnt til skoleinspektør ved Koldby skole i 1961.

Efterhånden benyttede færre biblioteket og ved et møde på kommunekontoret i Koldby d. 2. maj 1961 blev det bestemt at kommunen fra august d.a. overtager hele biblioteksvirksomheden og der oprettes et hovedbibliotek i Koldby, som til stadighed bytter og fornyer bogbestanden i de to filialer i Skyum og Hørdum, idet man regnede med at der stod 1000 bind hvert sted.

Forandringen i biblioteksstrukturen kom fordi Koldby skole fik en overbygning med realklasse.

Søren Vase prøvede efter eget ønske at få en af lærerne til at overtage bibliotekarjobbet, men ingen ønskede dette arbejde.

Ved et bestyrelsesmøde i juli valgtes fra de to sogne: sognerådsformand Niels Østergaard Nielsen og grd. Martin Ringgaard begge fra Skyum. For Koldby skoledistrikt valgtes postbud Karl Kristensen og kommunekasserer Anna Nielsen, samt for Hørdum skoledistrikt murer Chr. Søndergaard og skrædder A. Madsen; for lærerrådet Villy Andersen der således var valgt til den nye bestyrelse.

Forslag til vedtægter blev vedtaget og tidligere formand for Hørdum bibliotek valgtes som bibliotekar i Koldby fra 1. august, lønnen blev sat til 2200 kr. årligt. Det var ikke meget, da bibliotekaren skulle på et 14 dages kursus i Aarhus, samt i den tid have en mand til at passe sin ejendom. Bibliotekar i Skyum blev lærer Bak Olesen hvis løn var 400 kr. årlig.

Udlånstiden for bøger sattes nu til 1 måned og ved overskridelse måtte der betales 25 ører pr. bog i bøde.

Biblioteket i Hørdum blev nedlagt fra 1. marts 1962 og bøgerne flyttet til Koldby. Ligeså blev Hørdum skole nu nedlagt på grund af at beboerne ville have deres børn til Koldby skole.

De kun få år gamle skolebygninger og de to lærerboliger blev herefter solgt til et konsortium for 225.000 kr.

I 1960 var der over 30 forretninger i Hørdum og i 1982 kun 10, for når skolen forsvinder dør byen.

Bogudlånstiden blev forøget med 2 timer

fordi der i 1963-64 var udlånt 15.442 bind medens bogbestanden var 5.345 bind i alt.

Biblioteket ved Skyum skole blev nedlagt i 1965 og bøgerne flyttet til Koldby bibliotek. Samtidig blev bøderne forhøjet til 50 ører pr. bind ved overskridelse af lånetiden.

Hvert år lige før jul var der arrangeret en bogudstilling i biblioteket hvortil vi lånte en stor del udefra samt også fra egne boghylder.

I 1965 holdt vi en maleriudstilling i biblioteket, som formanden havde givet mig lov til, men det blev der protesteret imod, da det ikke havde været forelagt hele bestyrelsen.

Ved kommunesammenlægningen i 1970 blev biblioteksstrukturen ændret og endelig i april 1973 vedtog Sydthy kommunalråd at bygge et selvstændigt bibliotek i Koldby og i 1974 blev

der holdt licitation over en 160 kvm, bygning i Koldby vestby hvor byen voksede mest. Men da var byggeomkostningene vokset til 300.000 kr. imod de oprindelige 154.000 kr. der var budgetteret med.

Murerarbejdet blev udført af murer G. K. Andersen, Tvorup for 55.000 kr. Tømrerarbejdet af Børge Pedersen og Hans O. Kjær, Thisted for 56.246 kr. Gulvbelægning af Thy Farvelager, Vand og Sanitet fik Johs. Alstrup, Koldby overladt, Elektriciteten tog Carl Facius, Koldby sig af, og malerarbejdet blev udført K. E. Nielsen, Koldby.

Efter at have været med til at købe bøger i ca. 30 år, deraf de 20 som bibliotekar kunne jeg ved udgangen af 1981 takke kommunen for 20 dejlige år i Folkebiblioteket tjeneste.

Kilde: Sydthy Årbog 1996, side 96-98.